

Imaginacijski likovi

Mitar, Lucija

Master's thesis / Diplomski rad

2018

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Academy of Arts and Culture in Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:251:056091>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-03**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Academy of Arts and Culture in Osijek](#)

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

AKADEMIJA ZA UMJETNOST I KULTURU U OSIJEKU

ODSJEK ZA LIKOVNU UMJETNOST

DIPLOMSKI SVEUČILIŠNI STUDIJ LIKOVNA KULTURA

LUCIJA MITAR

IMAGINACIJSKI LIKOVI

DIPLOMSKI RAD

Mentor: izv. prof. art. Stanislav Marijanović

Sumentor: Goran Tvrtković, viši predavač

U Osijeku, 2018.

SADRŽAJ

1. Uvod.....	3
2. Razrada.....	5
3. Zaključak.....	7
4. Sažetak.....	8
5. Summary.....	9
6. Literatura.....	10
7. Prilozi.....	11

Uvod

Zidno je slikarstvo jedan od najstarijih likovnih postupaka, a proteže se od prapovijesti do danas. Prvi put susrećemo ga u slikarijama na zidovima špilja u paleolitiku. Od svojih početaka do današnjih aktualnih oblika mijenjalo je svoje osobine kroz razna prapovijesna i povijesna razdoblja, podneblja, uloge, kulture, civilizacije, religije, svjetonazore te umjetničke pravce. Današnje zidno slikarstvo obilježavaju *street art*, različiti murali i grafiti.

Mural je naziv koji se u naše vrijeme najčešće koristi za slike naslikane na zidovima i plohamo raznih objekata. Još 70-ih godina 20. stoljeća umjetnici izlaze na ulicu i na fasadama zgrada, na stijenama pothodnika i metroa, hidrantima ili sličnim nekonvencionalnim mjestima ispisuju različita imena i rečenice te oslikavaju plohe slikama različitih značenja tipičnima za supkulturu velikih gradova. Riječ je o grafitima, specifičnoj vrsti murala, koji posjeduju vlastiti likovni izraz, a najčešće su realizirani sprejem. Umjetnost postaje besplatnom, zbog nekih rečenica i rizičnom te vrlo iskrenom. Mural ili grafit trag je umjetnika koji komunicira s prolaznicima. Ulični umjetnici ne opterećuju se predrasudama, a njihova umjetnost dostupna je svima. Njihove rečenice izazivaju smijeh ili nas potiču na duže razmišljanje o sebi, životu i svijetu. U početku je bilo dosta diskusije o tome jesu li grafiti i murali umjetnost ili vandalizam, legalni ili nelegalni, pa ih je najveći dio izbrisan zbog neprikladnih mjesta na kojima su se pojavljivali, nerijetko i zbog njihovih buntovnih poruka. Istina je kako najčešće i nisu bili rađeni da bi trajno ondje ostali - umjetnici su bili svjesni njihova ograničena trajanja i nerijetko su ih nanosili preko već postojećih murala. Nakon nekoliko godina *street art* afirmira se kao prihvaćena umjetnost te se sve više i brže razvija u brojnim dijelovima svijeta.

Mnogi ulični umjetnici ostavili su na mene snažan dojam, a kod nekih sam uočila sličnosti i poveznice sa svojim radom i osobnim pristupom umjetnosti. Jedan od njih je i Keith Haring, koji je tijekom 80-ih crtao po postajama metroa, neiskorištenim panoima, reklamama, pa čak i po odbačenim stvarima nađenima na ulici. Njegov rad, vrlo stiliziran i ilustrativan (prilog 1), imao je izraženu simboliku, što se može naći i kod nekih mojih izmaštanih likova.

Drugi umjetnik koji je na mene ostavio poseban dojam, Jean - Michel Basquiat, autor je raznih zagonetnih poruka putem grafita. Njegove slike na platnu, koje je 80-ih počeo

slikati, izgledaju kao nedovršeni grafiti rađeni u duhu dječjeg crteža (prilog 2). Kod njega pronalazim poveznicu sa svojim radom koji je spontan, iskren i linearan.

Određen utjecaj na moj rad imao je i Banksy, tajnovit, ali vrlo poznat umjetnik grafita. Za njegov specifičan stil karakteristični su šablonom izvedeni likovi kojima se služi vrlo angažirano kritizirajući današnju socijalnu i političku situaciju na duhovit, katkad i brutalan način (prilog 3).

Budući da mi je takav način izražavanja vrlo blizak, a moj način rada čini mi se srodan s radom navedenih autora, odlučila sam za diplomski rad izraditi mural, u čemu već imam određena iskustva.

Prvi mural, koji sam realizirala zajedno sa svojim kolegama s akademske godine, bio je na fasadi Dječjeg kazališta Branka Mihaljevića u Osijeku. Tu je prema mojoj skici oslikan jedan od tri zida. Tada sam prvi put vidjela svoj rad u velikom formatu. Na sličan smo način izradili i zid u dvorištu Dječjeg vrtića „Vedri dani“, gdje je naslikan i dio moje skice - golemi osmijeh sunca sa šarenim zubima i Tintilinić. Posljednje što smo radili bili su zidovi studentske menze u sveučilišnom kampusu. Moji „špagetići“, „pomfritići“ i „gladne glavice“ našle su svoje mjesto na zidovima restorana.

Razrada

Moj praktični diplomski rad predstavlja cijela pravokutna prostorija veličine 5,93 x 3,54 m, koju sam oslikala crnim akrilikom na način ulične umjetnosti. Kako prostorija ima dvojna vrata, dva prozora i radijatore, ukupna oslikana površina iznosi 51,34 m², na što sam potrošila oko 2 litre akrila. Rad je nastajao otprilike mjesec dana, oko 185 radnih sati. Prikazala sam „bujicu“ fluidnih, uzbibanih, cjevolikih oblika s crnim rupama prikazanim u perspektivi na njihovu početku i kraju, unutar kojih su smješteni mali nerealni likovi (prilozi 4-15). Rad prikazuje uznemirenu masu puno isprepletenih, malih, izmaštanih bića, koje nazivam „špagetićima“, „budalićima“ ili „golaćima“. Same umanjnice sugeriraju o čemu se radi. Ti se likovi rađaju iz mašte svjesno, podsvjesno, a katkad i samom motorikom ruke. Neki od njih simboličkog su značenja koje mi u procesu rada padne na pamet, a neki nastaju prema mojim trenutnim osjećajima. Taj rad zapravo je jedna vrsta moga dnevnika, u stilu Picassove izjave: „Slikarstvo je još jedan način vođenja dnevnika.“ Crno-bijeli kontrast koji sam iskoristila upućuje na nerealan svijet, jer svijet koji vidimo najčešće je u bojama. U svojim radovima često sam koristila *horror vacui*, pa tako i u ovom radu. *Horror vacui* meni osobno predstavlja art-terapiju te katkad emocionalno i estetsko iznenađenje. Neki moji crteži rađeni rapidografom, koji su prethodili ovom radu, nastali su pod utjecajem uznemirujuće loših osjećaja. To je bilo nešto kao traženje pomoći. Crtanjem apstraktnog oblika koji se ponavlja, oslobađam loše emocije i dovodim se u stanje boljeg raspoloženja.

Crtež koji sam aplicirala na zidove po svojim je vanjskim, formalnim osobinama, plošan, linearan, organički, izražena ritma i reduciranih detalja, građen umnožavanjem i variranjem jednostavnog cjevolikog elementa, pa poput vizualizirane mantre ispunjava cijelu prostoriju, pretvarajući je u saće, u ćelije u kojima obitava beskrajn niz individualiziranih, raznolikih, imaginacijskih bića. Na prvi pogled djeluje zbirno kao dekorativna cjelina, ali mami gledatelja u potragu za likovima, nositeljima karaktera, tumačima stanja, osjećaja, raspoloženja i situacija. Taj veliki crtež zapravo je intimističkoga karaktera i potpuno se uklapa u ono što bih nazvala svojim aktualnim istraživanjem i stilom. Mislim da se takvim načinom rada umjetnički najbolje izražavam zato što omogućava aktiviranje moje mašte koja je neiscrpna.

Mašta je osobno tajno blago pojedinca, koje nitko drugi ne može vidjeti niti posjedovati, dakle, ni izraziti. Nekad i sami ne znamo što posjedujemo, koliku vrijednost nosimo u sebi. Stvarajući, koristeći se svojom maštom, moguće je pretvoriti se u dijete kojem nikada nije dosta igre i zabave, u čemu iznenađenje nije isključeno. Mašta pruža neiscrpnu mogućnost i radost otkrivanja novih bića i njihovih svjetova, kao i lagan izlazak iz realnosti. Radeći, često se ne mogu zaustaviti na samo jednom crtežu. Prvi otvara put drugom i tako redom - svaki put vodi me sve dalje. Tu se mašta razvija na crtežu, a zatim opet u glavi, pa imaginacijski lik opet oživi kao neko realno biće, kao moj prijatelj koji će sjesti kraj mene i reći mi kako se osjeća, što voli, što želi raditi... Baš kao u dječjoj mašti ili na crtežu. Likovi unutar cijevi su zoomorfni i antropomorfni. Svaki je lik poseban i drukčiji od drugoga. Neki od njih prilagođavaju se obliku cijevi i rastežu se, dok se neki odupiru tom obliku. Detalji na likovima većinom se mogu identificirati. To su različiti predmeti iz svakodnevnog života, kao što je npr. kišobran (prilog 4). Veličine likova variraju. Neki od njih izgledaju apstraktnije od drugih, neki su figurativniji (prilog 6 i prilog 13). Većinom su naslikani ili *en face* ili u profilu. Svim likovima zajednička je linijska stilizacija. Na nekim likovima može se vidjeti ekspresija na licima. Prevladava dinamika, gdje se likovi rastežu, hodaju, penju se ili plešu. Cijevi koje se isprepleću linijski variraju debljinom te također ostvaruju dinamiku. Počeci i krajevi cijevi oslikani su u obliku crnih rupa, koje slici daju veći kontrast i sugeriraju relativnu prostornost.

U tako oslikanoj prostoriji obuzima nas atmosfera kulisa nekakva filma, osjećaj nadrealnog 2D prostora, jer se kutovi prostorije gotovo i ne vide (prilog 5). Duže gledanje u prikaz izaziva dojam pomicanja fluidnih oblika. To podsjeća na op-artističke slike koje svojim oblicima i ponavljanjem dočaravaju iluziju gibanja.

Zaključak

Iako se moj rad nalazi u interijeru, treba prihvatiti kako i taj zatvoreni svijet ima svoj cilj. Svijet u zatvorenom, naime, intimniji je nego svijet s ulice. Njega vidiš na sve četiri strane, apsolutno si okružen njime i ne možeš maknuti pogled da bi vidio realnost. Potpunu nerealnost ambijenta sprječavaju prozori, ali samo dok vani ne padne mrak. Brojne imaginacijske likove sa zidova gledatelj će sam protumačiti na svoj način jer, naravno, svaki čovjek ima svoj specifičan doživljaj svega, a posebice umjetničkih djela. Ljepota se krije u tome da se tada, kroz svijet kako sam ga ja predočila, otvara mogućnost novog svijeta mašte bilo kojeg drugog čovjeka.

Sažetak

Murali nam često i na izuzetan način otvaraju vrata mašte. Stanje realnog svijeta, njegov život i razvoj najbolje se vidi kad je „izložen“ na ulici. Cilj je gradnje nerealnog svijeta taj da mu se posvetimo kako bismo bar načas pobjegli od realnog svijeta koji nas često guši u problemima. Vrlo često na ulici nailazimo i na okrutnu istinu koja osvještava prolaznike. Upravo taj izlazak iz stvarnosti opisuje moj rad – psihodelija figuracije i apstrakcije koja se prožima na sva četiri zida jedne prostorije.

Ključne riječi: mural, ulica, imaginacija, mašta, psihodelija, gibanje, podsvijest, simbolika, figuracija, apstrakcija.

Summary

Murals frequently open the doors to our imagination in extraordinary ways. The real world, how it is growing and living, is best observed when “exposed” on a street. Castles are built in the air so we can dwell in them at least for a moment, to hide away from the real world that is too suffocating. The street often gives us the hard truth which wakes up the passers-by. This process of waking up is what my work describes. The psychedelia of figuration and abstract permeating all four walls of one room.

Key words: mural, street, imagination, fantasy, psychedelia, movement, subconsciousness, symbolism, figuration, abstract

Literatura:

1. Hrvatska likovna enciklopedija, (svezak: Var-Ž), Leksikografski zavod Miroslav Krleža, Vjesnik, Zagreb, 2005.
2. A. Graham-Dixon, Ian Chilvers, ostali savjetnici i suradnici (2012.): Umjetnost, Velika ilustrirana enciklopedija, Velika Britanija, DK (2008.); Zagreb, Mozaik knjiga
3. A. Planinčić (2017.): Street/Art/Zagreb, Centar Kulture na Peščenici - Centar Knap, Peščenica

Prilozi:

Prilog 1: Keith Haring - The World Is Beautiful

Izvor reprodukcije: keith_haring_the_world_is_beautiful_www_icoolkid_com

Prilog 2: Jean Michel Basquiat - Untitled (Diptych)

Izvor reprodukcije: Jean-Michel-Basquiat-Untitled-Diptych-19821_www_widewalls_ch

Prilog 3: Banksy - Graffiti is a crime - boys stencil poster

Izvor reprodukcije: banksy_www_streetartbio_com_graffiti_is_a_crime_boys_stencil_poster

Prilog 4: Detalj oslikana zida, lik koji ima tijelo kišobrana

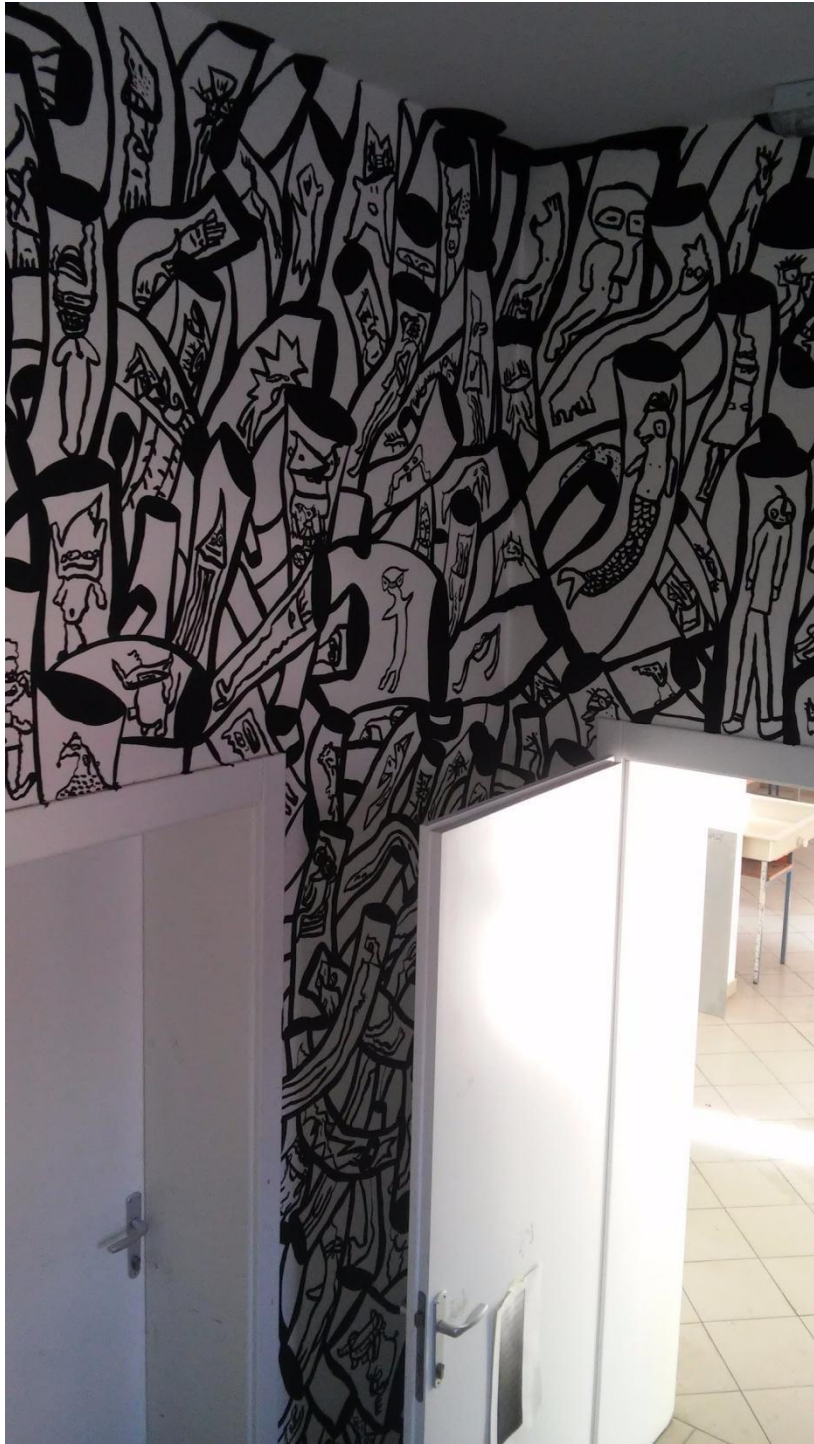

Prilog 5: Prikaz dijela oslikane prostorije

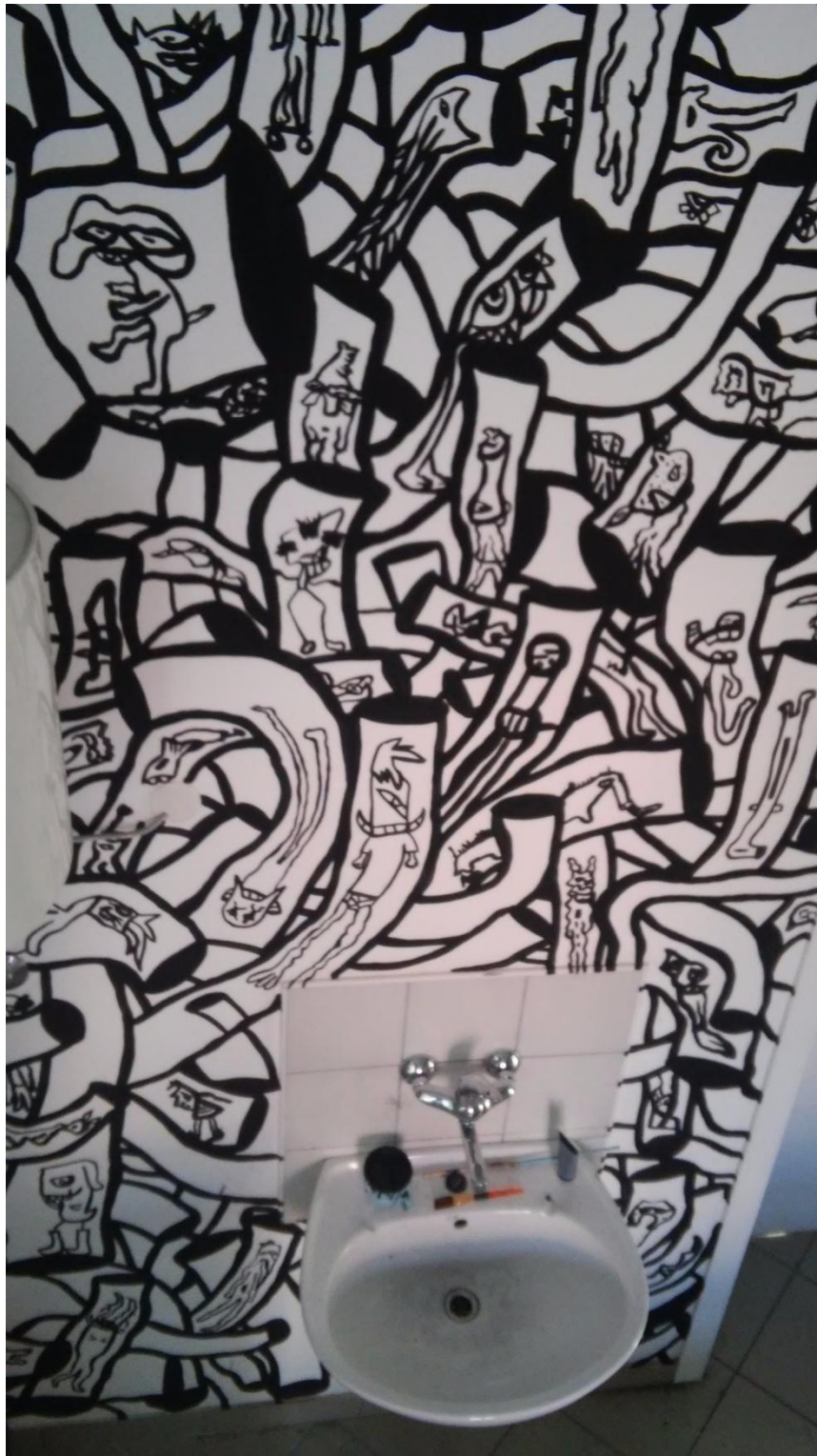

Prilog 6: Detalj jednog od oslikanih zidova

Prilog 7: Detalji oslikanih zidova

Prilog 8: Detalj jednog oslikanog zida

Prilog 9: Detalj jednog oslikanog zida

Prilog 10: Detalji oslikanih zidova

Prilog 11: Detalj jednog od oslikanih zidova – imaginacijski zoomorfni lik

Prilog 12: Detalj oslikanog zida

Prilog 13: Detalj oslikanog zida – zoomorfni i antropomorfni likovi

Prilog 14: Detalji oslikanih zidova

Prilog 15: Detalji oslikanih zidova